

урахуванням практики його застосування, так і удосконалення організаційно-тактичних засад його реалізації у правозастосовний процес.

Список використаних джерел:

1. Балагута Р.І. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми підготовки та проведення / Р.І. Балагута // Юридичний часопис національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 147-152;
2. Колесник В.А. Суб'єкти здійснення та класифікація негласних слідчих (розшукових) дій / В.А. Колесник // Юридичний часопис національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 129-134;
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 19.11.2012 р. // Офіц. веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Наказ ГПУ, МВС, СБУ, АДПСУ, Мінфін, Мінюст від 16.11. 2012 р. № 114/1042/516/ 1199/936/1687/5 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v011490012/print90075738476261>
5. Пономаренко А.В. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій: проблематика сьогодення / А.В. Пономаренко // Митна справа. – 2014. – № 2. – С. 51-55;
6. Цилюрик І.І. Негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні / І.І. Цилюрик // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – № 8. – С. 271-274.

Мороз Юлія Григорівна,
викладач кафедри теорії та історії
держави і права Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

**ПОНЯТТЯ «ОРГАН ПРАВОПОРЯДКУ» У СПІВВІДНОШЕННІ
ІЗ СУМІЖНИМИ КАТЕГОРІЯМИ**

Необхідність вирішення поставленого питання зумовлена внесенням змін до Основного закону держави Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», що набули чинності з 30 вересня 2016 року [1]. Однією з внесених змін є доповнення Конституції статтею 131¹ [2, с. 39]. На сьогодні відсутнє юридичне закріплення поняття «органи правопорядку».

Змістовні дослідження, присвячені різним аспектам досліджуваної проблематики проводили вітчизняні науковці, такі як О. Бандурка, В. Боняк, М. Бурбика, Ю. Загуменна, І. Зозуля, А.М. Куліш, А. Кучук, В. Маляренко, М. Мельник, Т. Момотенко, О. Музичук, О. Соколенко, В. Тацій, Т. Пікуля, М. Хавронюк, П. Хамула, Ю. Шемшученко, О. Ярмиш, Н. Ярмиш та ін.

Основоположним для визначення поняття «органи правопорядку» є категорія «правоохоронні органи». В Конституції України поняття «правоохо-

ронні органи» міститься тільки в ч. 3 ст. 17 [2, с. 6-7]. Так, в ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» зазначено, що: «Правоохоронні органи – органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [3]. В Законі України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави» в ст. 1 правоохоронні органи визначено як «державні органи, які відповідно до законодавства здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [4]. В Законі України «Про основи національної безпеки України» в ст. 1 правоохоронні органи визначаються як «органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій» [5]. Аналіз чинного законодавства України свідчить про те, що у ньому на сьогодні відсутній чіткий перелік державних органів, які називають «правоохоронними». У вітчизняній науковій доктрині серед вчених спостерігається плюралізм підходів щодо інтерпретації поняття «правоохоронні органи».

З метою вирішення суперечностей у вітчизняному законодавстві щодо змісту та надмірного обсягу поняття «правоохоронні органи» Комісія з питань правоохоронної діяльності щодо визначення поняття та системи правоохоронних органів Конституційної Асамблеї дійшла висновку щодо необхідності систематизації всіх правоохоронних органів та можливості використання цього поняття як суто наукового і узагальнюючого. З урахуванням цього Комісією було виділено три групи правоохоронних органів: 1) органи охорони правопорядку; 2) контрольні (юрисдикційні) органи виконавчої влади; 3) органи охорони Конституції та державного контролю [6, с. 6-7].

Досліджуючи конституційно-правові засади організації та функціонування органів охорони правопорядку В. Боняк аргументовано відзначає, що оскільки органи охорони правопорядку України є правоохоронними органами, а правоохоронні органи є державними органами, то органам охорони правопорядку властиві ті самі суттєві ознаки, що й вказаним вище категоріям. Водночас, вчений акцентує увагу і на специфічних особливостях, що характерні органам охорони правопорядку [7, с. 86].

П. Хамула інтерпретує органи охорони правопорядку як «органи, для яких правоохоронна функція є основною, вони здійснюють повноваження, спрямовані на захист прав і свобод людини та охорону правопорядку, наділяються державно-владними повноваженнями, зокрема, мають право легального застосування примусу, що зумовлює особливості їх статусу, накладають на працівників цих органів особливі вимоги щодо фахової підготовки, психологічних і моральних якостей» [8, с. 16].

Враховуючи положення, що міститься у п. 2 ч. 1 ст. 131¹ Конституції

України, можна зазначити, що органи правопорядку: 1) здійснюють досудове розслідування; 2) здійснюють негласні та інші слідчі і розшукові дії; 3) є об'єктом нагляду з боку прокуратури. Вичерпний перелік суб'єктів, які уповноважені здійснювати досудове розслідування, визначено п. 8 ч. 1 ст. 3 та ч. 1 ст. 38 Кримінального процесуального кодексу України [9]. Ч. 1 ст. 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» дає відповідь на питання щодо кола суб'єктів, які здійснюють негласні та інші розшукові дії. [10].

Враховуючи положення чинного національного законодавства, що мають відношення до змісту поняття «органи правопорядку», а також з'ясування особливостей цього державно-правового явища, можна запропонувати таку дефініцію цієї категорії: «Орган правопорядку України – це створений державою на підставі норм чинного національного законодавства, структурно організований колектив державних службовців, які наділені державно-владними повноваженнями здійснювати досудове розслідування, негласні та інші слідчі і розшукові дії, застосовувати легальний примус (включно, і вогнепальну зброю), основна та повсякденна діяльність яких спрямована на реалізацію державної політики у сфері охорони прав, свобод і законних інтересів людини, забезпечення державної безпеки, законності та правопорядку в суспільстві».

Отже, стосовно, з'ясування співвідношення понять «правоохоронний орган», «орган охорони правопорядку», «орган правопорядку», можна зазначити, що: 1) категорія «правоохоронні органи» є найбільш загальною за змістом та обсягом; 2) категорія «органи охорони правопорядку» є групою у складі правоохоронних органів (однією з трьох груп, серед яких контрольні (юрисдикційні) органи виконавчої влади та органи охорони Конституції та державного контролю); 3) категорія «органи правопорядку» є підгрупою органів охорони правопорядку, яка є найменшою за змістом і обсягом. Стосовно виокремлення спільних і відмінних рис, слід вказати, що органам правопорядку властиві риси, притаманні правоохоронним органам та органам охорони правопорядку. Основною відмінністю є те, що до органів правопорядку належать тільки ті підрозділи, які наділені повноваженнями здійснювати досудове розслідування, негласні та інші слідчі і розшукові дії, застосовувати легальний примус (включно, і вогнепальну зброю).

Використані джерела:

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>
2. Конституція України. – С.: ТОВ «ВВП Нотіс», 2016 – 56 с.
3. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів. Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>
4. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави. Закон України від 19.06.2003 № 975-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/975-15>

5. Про основи національної безпеки України. Закон України від 19.06.2003 № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/975-15>
6. Тацій В. Доповідь Комісії з питань правоохоронної діяльності щодо визначення поняття та системи правоохоронних органів / В. Тацій // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://constituanta.blogspot.com/2013/02/blog-post_2280.html
7. Боняк В.О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект : монограф. / В.О. Боняк. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Ліра, 2015. – 372 с.
8. Хамула П.І. Правоохоронні органи в системі органів державної влади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 – «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / П. І. Хамула. – Х., 2016. – 21 с.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
10. Про оперативну-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.

Сіротченков Дмитро Юрійович,
викладач кафедри тактико-спеціальної
підготовки Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СЛУЖБОВА ПІДГОТОВКА ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Останній рік проведення реформ в Україні найбільше асоціюється у громадськості з реформою поліції, яка має суспільний резонанс та перспективи реалізації на практиці. Поліцейський в уяві звичайних громадян – це професійно сформована, патріотично налаштована та толерантна у ставленні до громадськості особистість. Такий образ поліцейського сприяє формуванню високого рівня довіри серед суспільства, що має забезпечити ефективне виконання покладених на поліцію завдань.

Основним все ж таки фактором, який впливає на рівень довіри населення до поліцейських, є рівень підготовки останніх.

Питання професійного навчання працівників правоохоронних структур завжди були предметом наукового дослідження вітчизняних вчених-адміністративістів, які вивчали проблеми управління в системі органів внутрішніх справ. Серед них корифеї поліцейської науки – М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, В.С. Венедиктов, М.І. Іншин, Ю.Ф. Кравченко, М.Н. Курко, О.В. Негодченко, В.М. Плішкін, Г.О. Юхновець та інші. Проблеми професійного навчання працівників міліції, які розкривають роботи даних науковців, орієнтовані на формування професійно-спрямованого, патріотично-налаштованого фахівця з урахуванням європейських тенденцій в освіті поліцейських.

Проте рішуче запровадження європейських стандартів, відхід від радянської системи підготовки в системі освіти поліцейських України відбули-